

Ege tıp fakültesi morfoloji kürsüsünden histoloji ve embriyoloji anabilim dalına, bilime ve eğitime adanmış bir hayat; Prof. Dr. Meral Baka

From ege school of medicine, department of morphology to the department of histology and embryology, a life dedicated to science and education;

Prof. Dr. Meral Baka

Yiğit Uyanıkgil^{1,2}

¹ Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

² Prof. Dr. Meral BAKA'nın Doktora Öğrencisi

ÖZ

Platon'un M.Ö. 4.yüzyılda Atina yakınlarında "Akademeia" adı verilen zeytinlikte matematik, doğa bilimleri ve yönetim biçimi gibi çeşitli konularda öğrencilerine dersler vermiştir. Modern üniversitenin babası ise 19.yy başlarında Wilhelm von Humboldt (1767-1835) olup araştırma ve eğitimin bir arada olduğu akademik yapıyı şekillendirmiştir. Akademisyenden beklenen karakter özellikleri dürüst, alçakgönüllü, çalışkan, fedakâr, vizyon sahibi, takım ruhu taşıması, toleranslı olması ve evrenselliğe inanmasıdır. Bu biyografik yazı, 21.01.2024 tarihinde yaşamını yitiren, bir cümle önce bahsedilen niteliklere sahip idealist bir bilim insanı, histoloji laboratuvarında histoteknik modifikasyonlara önem veren, doğru bildiğini söylemekten çekinmeyen, ailesine ve öğrencilerine düşkünlüğü ile her zaman örnek bir profil çizen Prof. Dr. Meral Baka'yı anmak için yazılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ege Tıp Morfoloji, Ege Tıp Histoloji ve Embriyoloji, Prof. Dr. Meral Baka.

ABSTRACT

In the 4th century BC, Platon gave lectures to his students on various subjects such as mathematics, natural sciences and the form of government in an olive grove called "Akademeia" near Athens. The father of the modern university was Wilhelm von Humboldt (1767-1835) in the early 19th century, who shaped the academic structure in which research and education were combined. Character traits expected of an academic are honesty, humility, hard work, altruism, vision, team spirit, tolerance and belief in universality. This biographical article was written to commemorate Prof. Dr. Meral Baka, who died on 21.01.2024, who was an idealist scientist with the qualities mentioned a sentence ago, who gave importance to histotechnical modifications in the histology laboratory, who did not hesitate to say what she knew right, and who always drew an exemplary profile with her fondness for her family and students.

Keywords: Ege Morphology, Ege Histology and Embryology, Prof. Dr. Meral Baka.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji Kürsüsünün Kısa Tarihi

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi 20 Mayıs 1955 yılında kurulmuştur. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji Anabilim Dalı Kurucu Öğretim Üyesi olarak Prof. Dr. İsmail Ulutaş görevlendirilmiştir. Dr. İsmail Ulutaş'ın ilk

asistanları Dr. Saim Falakalı, Dr. Fuat Yasa, Dr. Vahit İnce, Dr. Erdoğan Cireli'dir. 1958 yılında Dr. Tarık Günbay, Dr. Yılmaz Şenyılmaz; 1959 yılında Dr. İsmet Köktürk ve 1960 yılında Dr. İlhan Kerse Büyüközer kürsüde göreve başlamışlardır.

Sorumlu yazar: Yiğit Uyanıkgil
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji
Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
E-posta: yigituyanikgil@gmail.com
Başvuru tarihi: 02.02.2024 Kabul tarihi: 16.02.2024

İstanbul ve Ankara Tıp Fakültelerinde Anatomi ve Histoloji- Embriyoloji ayrı anabilim dalları olarak kurulmuş ve faaliyet göstermiştir. 4 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ile diğer üniversitelerdeki özerklik ortadan kalkmış Histoloji-Embriyoloji ve Anatomi Anabilim Dalları "Morfoloji" adı altında tek bir kürsü haline gelmişlerdir. Ege Üniversitesi Morfoloji Kürsüsü bu 12 yıl sürecek süreçten etkilenmemiştir. Fakat Üniversitelerarası Kurul, 24.05.1993 tarihinde Histoloji-Embriyoloji ile Anatomi Bilim Dallarının ayrı anabilim dalları olarak ayrılması kararını almıştır. 29.09.1993 tarihinde yapılan Ege Üniversitesi Morfoloji Anabilim Dalı Akademik Kurulunda YÖK'ten gelen yazıya istinaden Histoloji-Embriyoloji ve Anatomi olarak iki ayrı anabilim dalı olarak faaliyette bulunmaları kararını almıştır (Şekil-1). Anatomi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Yılmaz Şenyılmaz, Prof. Dr. Saim Falakalı, Prof. Dr. Tomris Özgür ve Doç. Dr. Lokman Öztürk ile devam ederken, Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalına ise Prof. Dr. İsmet Köktürk, Prof. Dr. Erdoğan Cireli, Doç. Dr. Mine Yurtseven, Yard. Doç. Dr. Meral Baka ve Yard. Doç. Dr. Ayşegül Uysal öğretim üyesi olarak atanmışlar ve kurucu kadroyu oluşturmuşlardır (Şekil-2). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı, kuruluş ve yapılanma çalışmalarına ilk olarak EÜTF hastanesi zemin katta bulunan Odyovizüel Merkezde (şimdiki EMEDA) başladı. Işık ve Elektron Mikroskop Laboratuvarları oluşturulmuş yoğun bir şekilde bilimsel araştırmalar ve yeni ve kapsamlı eğitim programlarının oluşturulması süreci başlamıştır (1, 2).

Şekil-1. A. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji AD. kadrosu (1992) **B.** Histoloji - Embriyoloji ve Anatomi olarak ayrılma sonrası eski Odyovizüel Merkez (şimdiki EMEDA) toplantı salonunda yılbaşı kutlaması (28.12.1993). Alt Sıra Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Kurucu Öğretim Üyeleri.

Şekil-2.A. Histoloji ve Embriyoloji A.D. Öğretim Üyesi Kadrosu (2014). Soldan sağa alt sıra Prof. Dr. Ayşegül Uysal, Prof. Dr. Mine Yurtseven (Emekli), Prof. Dr. Meral Baka. Soldan sağa orta sıra Doç. Dr. Yiğit Uyanıkgil, Yard. Doç. Dr. Özlem Yılmaz, Prof. Dr. Altuğ Yavaşoğlu. Soldan sağa üst sıra: Doç. Dr. Utku Ateş, Prof. Dr. Gülperi Öktem, Prof. Dr. Hüseyin Aktuğ **B.** Prof. Dr. Meral BAKA üniversite akademik açılış töreni sonrası (2015). **C)** Prof. Dr. Meral Baka'nın son dersinde Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı akademik, idari personelleri ile dönemin Tıp Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Rüçhan Sertöz'ün hocamıza sürpriz ziyaretinden bir kare (16.01.2020)

Prof. Dr. Meral Baka'nın Hayatı

Prof. Dr. Meral Baka, 20 Ocak 1953 Muğla- Ula doğumludur. İlköğrenimini Ula Atatürk İlkokulunda (1959-1964) orta öğrenimini de Ula Ortaokulunda (1964-1967) tamamlamıştır. Yatılı olarak Muğla Öğretmen Lisesi (1967-1970) ve İzmir Buca Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümünden 26.07.1974 tarihinde mezun olup Matematik öğretmeni olarak atanmıştır. Bir yıl Ankara Sincan Lisesi, bir yıl da Ula Lisesinde öğretmeni olarak görev yapmıştır. 1976 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmıştır. 22.03.1983 tarihinde "*Flornce Nightingale'nin Hayatı*" konulu tez çalışması ile "Tıp Doktoru" unvanını kazanmıştır. Mezuniyet sonrası mecburi hizmetini Kütahya Seyit Ömer Dispanserinde (1983-1985) tamamlayan hocamız 19.04.1985 tarihinde 5 ay İzmir Tepecik SSK Hastanesinde çalışmıştır. Ege Üniversitesi Temel Tıp Bilimleri Morfoloji Anabilim dalında açılan Araştırma Görevlisi kadro sınavını kazanarak 31.10.1985 tarihinde akademik hayatına başlamıştır. 19.10.1988 tarihinde yapılan ihtisas sınavında başarı göstererek Anatomi konusunda Mühassıs (Uzman) unvanını almıştır. Anatomi uzmanlık tezi konusu "*Rattus albinuslarda subdiaphragmatic Truncal bilateral vagotomy'den sonra midenin değişik bölümlerindeki myelinli halkaların dağılımı*" dir.

Morfoloji Anabilim dallarının ayrılması ile ilişkili YÖK yasasının tanıdığı imkân ile 4.09.1991 de Histoloji ve Embriyoloji uzmanlık sınavına girmiş ve "*Rattus albinuslara uygulanan*

subdiaphragmatic truncal bilateral vagotomy'nin karaciğerin glikojeni ve yapısı üzerine etkisi" isimli tez çalışması ile başarılı olmuştur. Dr. BAKA, 02.03.1992 tarihinde Yardımcı Doçent, 16.05.2000 tarihinde Doçent 22.09.2004 tarihinde ise Profesör kadrosuna atanmıştır. Tıp eğitimine ve öğrencilerine oldukça önem veren Dr. BAKA kürsüdeki asistanlarla da yakından ilgilenmiş şu an anabilim dalında görev yapan 2.kuşak öğretim üyelerinin tez ve akademik yayınlarına katkıda bulunmuştur (Şekil-3). Yine Ege Tıp Fakültesine özgü bir model olan AEP'e (Araştırmacı Eğitimi Programı), ÖÇM'lere (Özel Çalışma Modülleri) özel önem göstermiş tıp fakültesi öğrencileri ile birlikte küçük grup eğitimlerini emekli olduğu 20.01.2020 tarihe kadar başarı ile sürdürmüştür (Şekil-4). Histoloji laboratuvarında mesai içerisinde en az 2 saat geçirmiş, uzmanlar, asistanlar ve farklı öğrenci grupları ile bire bir çalışmıştır. Özel çalışma konuları olarak sinir sistemi histolojisi, nörotoksiste, karaciğer ve gastrointestinal sistem histoloji ve embriyolojisi, iç kulak histoloji ve embriyolojisi. Deney hayvanları çalışmaları ile Ege Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Yenidoğan Bilim Dalı öğretim üyeleri ile pek çok yüksek atıf alan makaleler yayımlamış ve çok sayıda bilimsel ödüller almıştır. 2006-2012 yılları arasında Ege Üniversitesi Hayvan Etiği Kurulu Üyeliğinde bulunan Dr. BAKA deney hayvanı kurslarında Ege Üniversitesi ve farklı üniversitelerden pek çok akademisyene teorik ve pratik eğitim vermiştir. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri

Enstitüsünde Sinirbilim Anabilim Dalının da kurucu öğretim üyelerinden olan hocamız 2014'te kurulan Ege Üniversitesi Kordon kanı, Hücre-Doku UAM Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yapmıştır. Dr. BAKA çok sayıda TÜBİTAK projesinde araştırmacı, BAP projelerinde ise yürütücü ve araştırmacı olarak bulunmuştur. 3 yüksek lisans, 1 doktora ve 1 Tıpta Uzmanlık öğrencisini akademik hayata kazandıran hocamızın uluslararası indekslerde taranan çok sayıda makalesi, uluslararası ve ulusal kitap bölümleri ve editörlüğünü yaptığı kitapları mevcuttur.

Ege Üniversitesi tıp, diş hekimliği, hemşirelik lisans öğrencileri ve pek çok lisansüstü öğrencisinin yetişmesinde önemli katkılar sağlayan kıymetli hocamız 21.01.2024 tarihinde aramızdan ayrılmıştır.

Prof. Dr. Meral BAKA Seçilmiş Eserleri

Kitaplar

- **Baka M.**, Ateş U., Uyanıkgil Y., Dilsiz Yılmaz Ö. Nörohistoloji, İzmir Güven Kitapevi, ISBN:9789756240, İzmir, 2012. Editör: Meral Baka
- Uyanıkgil Y, Turgut M, **Baka M.** Development and histology of the pineal gland in humans. Chapter 4. The Pineal Gland & Melatonin: Recent Advances in Development, Imaging, Disease and Treatment", to be edited by Turgut M. and Kumar R., and published by NOVA Science Publishers. Series: Endocrinology Research and Clinical Developments. ISBN: 978-1-60876-717-5, 2011.
- Uyanıkgil Y., Turgut M., **Baka M.** Development and Histological Features of Cerebellum. Edited by Turgut M. published by NOVA Science Publishers. Chapter 2. Cerebellar Mutism: From Definition to Treatment" Series: Neuroanatomy Research at the Leading Edge. ISBN: 978-1-62081-506-9, 2012.
- Cetin E.O., Uyanıkgil Y., Turgut M., **Baka M.** Melatonin production and bioavailability. Chapter 1. Melatonin: Therapeutic value and Neuroprotection. Edited by Dr. Venkataramanujam, Dr. Gobbi, and Dr. Shillcutt. Taylor& Francis group, ISBN:978-1-48-222009-4, 2014.
- Uyanıkgil Y, **Baka M.** Histoloji Konu Anlatımı ve Atlas. Ross MH, Pawlina W. Çeviri Editörü: Barış Baykal, VI. Baskıdan Çeviri,

Palme Yayıncılık. Bölüm 25- Kulak Sayfa: 928-949. ISBN: 9786053552239, 2014.

Makaleler

- Akisu, M., Ozmen, D., **Baka, M.**, Habif, S., Yalaz, M., Arslanoglu, S., Kultursay, N., & Bayindir, O. (2002). Protective effect of dietary supplementation with L-arginine and L-carnitine on hypoxia/reoxygenation-induced necrotizing enterocolitis in young mice. *Biology of the neonate*, 81(4), 260–265.
- Akisu, M., **Baka, M.**, Huseyinov, A., & Kultursay, N. (2003). The role of dietary supplementation with L-glutamine in inflammatory mediator release and intestinal injury in hypoxia/reoxygenation-induced experimental necrotizing enterocolitis. *Annals of nutrition & metabolism*, 47(6), 262–266.
- Lebe, E., **Baka, M.**, Yavaşoğlu, A., Aktuğ, H., Ateş, U., & Uyanıkgil, Y. (2004). Effects of preservatives in nasal formulations on the mucosal integrity: an electron microscopic study. *Pharmacology*, 72(2), 113–120.
- Ozen, S., Akisu, M., **Baka, M.**, Yalaz, M., Sozmen, E. Y., Berdeli, A., & Kultursay, N. (2005). Insulin-like growth factor attenuates apoptosis and mucosal damage in hypoxia/reoxygenation-induced intestinal injury. *Biology of the neonate*, 87(2), 91–96.
- Turgut, M., Uyanıkgil, Y., **Baka, M.**, Tunç, A. T., Yavaşoğlu, A., Yurtseven, M. E., & Kaplan, S. (2005). Pinealectomy exaggerates and melatonin treatment suppresses neuroma formation of transected sciatic nerve in rats: gross morphological, histological and stereological analysis. *Journal of pineal research*, 38(4), 284–291.
- Uyanıkgil, Y., Turgut, M., Ateş, U., **Baka, M.**, & Yurtseven, M. E. (2005). Beneficial effects of melatonin on morphological changes in postnatal cerebellar tissue owing to epileptiform activity during pregnancy in rats: light and immunohistochemical study. *Brain research. Developmental brain research*, 159(2), 79–86.
- Turgut, M., Uyanıkgil, Y., Ateş, U., **Baka, M.**, & Yurtseven, M. E. (2006). Pinealectomy stimulates and exogenous melatonin inhibits harmful effects of epileptiform activity during pregnancy in the hippocampus of newborn rats: an immunohistochemical study. *Child's nervous system: ChNS: official journal of the*

International Society for Pediatric Neurosurgery, 22(5), 481–488.

- Ateş, U., **Baka, M.**, Uyanıkgil, Y., Turgut, M., Yavaşoğlu, A., & Yurtseven, M. (2007). Efficacy of melatonin on offspring liver maturation in pinealectomized pregnant rats subjected to experimental epilepsy. *Journal of gastroenterology and hepatology*, 22(4), 585–591.
- Ateş, U., **Baka, M.**, Turgut, M., Uyanıkgil, Y., Ulker, S., Yılmaz, O., Tavmergen, E., & Yurtseven, M. (2007). Light, electron microscopic and immunohistochemical study of the effect of low-dose aspirin during the proestrus phase on rat endometrium in the preimplantation period. *Analytical and quantitative cytology and histology*, 29(2), 95–102.
- **Baka, M.**, Uyanıkgil, Y., Ateş, U., & Kültürsay, N. (2010). Investigation of maternal melatonin effect on the hippocampal formation of newborn rat model of intrauterine cortical dysplasia. *Child's nervous system: ChNS: official journal of the International Society for Pediatric Neurosurgery*, 26(11), 1575–1581.
- Ozer, F. D., Demirel, A., Yılmaz Dilsiz, O., Aydın, M., Özdemir, N., Uyanıkgil, Y., & **Baka, M.** (2012). Effects of Levetiracetam on neural tube development and closure of the chick embryos *in ovo*. *Child's nervous system: ChNS: official journal of the International Society for Pediatric Neurosurgery*, 28(7), 969–976.
- Uyanıkgil, Y., Turgut, M., & **Baka, M.** (2017). Effects of Melatonin on the Cerebellum of Infant Rat Following Kaolin-Induced Hydrocephalus: a Histochemical and Immunohistochemical Study. *Cerebellum* (London, England), 16(1), 142–150. Turgut, M., **Baka, M.**, & Uyanıkgil, Y. (2018). Melatonin Attenuates Histopathological Changes in the Hippocampus of Infantile Rats with Kaolin-Induced Hydrocephalus. *Pediatric neurosurgery*, 53(4), 229–237.
- Akisu, M., Durmaz, B., Koroglu, O. A., Unlubay, S., Yalaz, M., Akin, H., Ates, U., **Baka, M.**, Ozkinay, F., Cogulu, O., & Kultursay, N. (2021). The effects of IGF-1 and erythropoietin on apoptosis and telomerase activity in necrotizing enterocolitis model. *Pediatric research*, 90(3), 559–564.
- Çelik, K., Bilim, P., Garip, G., Durmaz, B., Yıldırım Sözmen, E., & **Baka, M.** (2022). Acute hypoxia exposure following prenatal stress impairs hippocampus and novelty-seeking behavior in adolescent rats. *International journal of developmental neuroscience: the official journal of the International Society for Developmental Neuroscience*, 82(1), 85–95.

Kaynaklar

1. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Histoloji ve Embriyoloji Anabilim Dalı Web sitesi. <https://histo-med.ege.edu.tr/tr-3802/tarihce.html> (Erişim Tarihi: 27.01.2024).
2. Uyanıkgil Y., "Histoloji ve Embriyoloji Tarihçesi" Editörler Cengiz Yakıncı, Lokman H. Tanrıverdi, Mehmet Ali Erkurt, Fevzi Altuntaş, Tuğçe Nur Yiğenoğlu. Bölüm 31. Cumhuriyetin 100. Yılında Tıp Dalları Tarihçesi. ISBN: 9786053358442. Nobel Tıp Kitapevleri, 2023.